

ประมวลความรู้

เตรียม
สอบ

นักวิชาการ พัฒนาชุมชน/ นักพัฒนาชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น
(อบต. อบจ. เทศบาล กทม. และเมืองพัทยา)

ว่าที่ ร.ต. พิชัย ไคมละ

ประมวลความรู้

เตรียม
สอบ

นักวิชาการ พัฒนาชุมชน/ นักพัฒนาชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น

(อบต. อบจ. เทศบาล กทม. และเมืองพัทยา)

ว่าที่ ร.ต. พิชัย โคมละ

บริษัท ซีเอดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

ค้นหาหนังสือที่ต้องการ (รวม e-book และสินค้าที่น่าสนใจ) ได้เร็ว ทันใจ

- บน PC และ Notebook ที่ **www.se-ed.com**
- สำหรับ SmartPhone และ Tablet ทุกยี่ห้อ ที่ **http://m.se-ed.com** (ผ่าน browser เข้าอินเทอร์เน็ตแล้วทำ Bookmark บนจอ Home จะใช้งานได้เหมือน App ทุกประการ) หรือติดตั้ง **SE-ED Application** ได้จาก **Play Store** บน **Android** (ใช้ได้ครบทุกฟังก์ชัน) หรือจาก **App Store** บน **iOS** (iPhone / iPad / iPod ยกเว้นการซื้อ e-book)

ประมวลความรู้เตรียมสอบนักวิชาการพัฒนาชุมชน/ นักพัฒนาชุมชน

โดย ว่าที่ ร.ต. พิชัย โคมละ

สงวนลิขสิทธิ์ในประเทศไทยตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ © พ.ศ. 2537 โดย ว่าที่ ร.ต. พิชัย โคมละ
ห้ามคัดลอก ลอกเลียน ดัดแปลง ทำซ้ำ จัดพิมพ์ หรือกระทำการอื่นใด โดยวิธีการใดๆ ในรูปแบบใดๆ
ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่ในสื่อทุกประเภท หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ
นอกจากจะได้รับอนุญาต

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พิชัย โคมละ.

ประมวลความรู้เตรียมสอบนักวิชาการพัฒนาชุมชน/นักพัฒนาชุมชน. -- กรุงเทพฯ :
ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2557.

1. ข้าราชการพลเรือน--ข้อสอบและเฉลย.

I. ชื่อเรื่อง.

352.65076

ISBN (e-book) : 978-616-08-2221-8

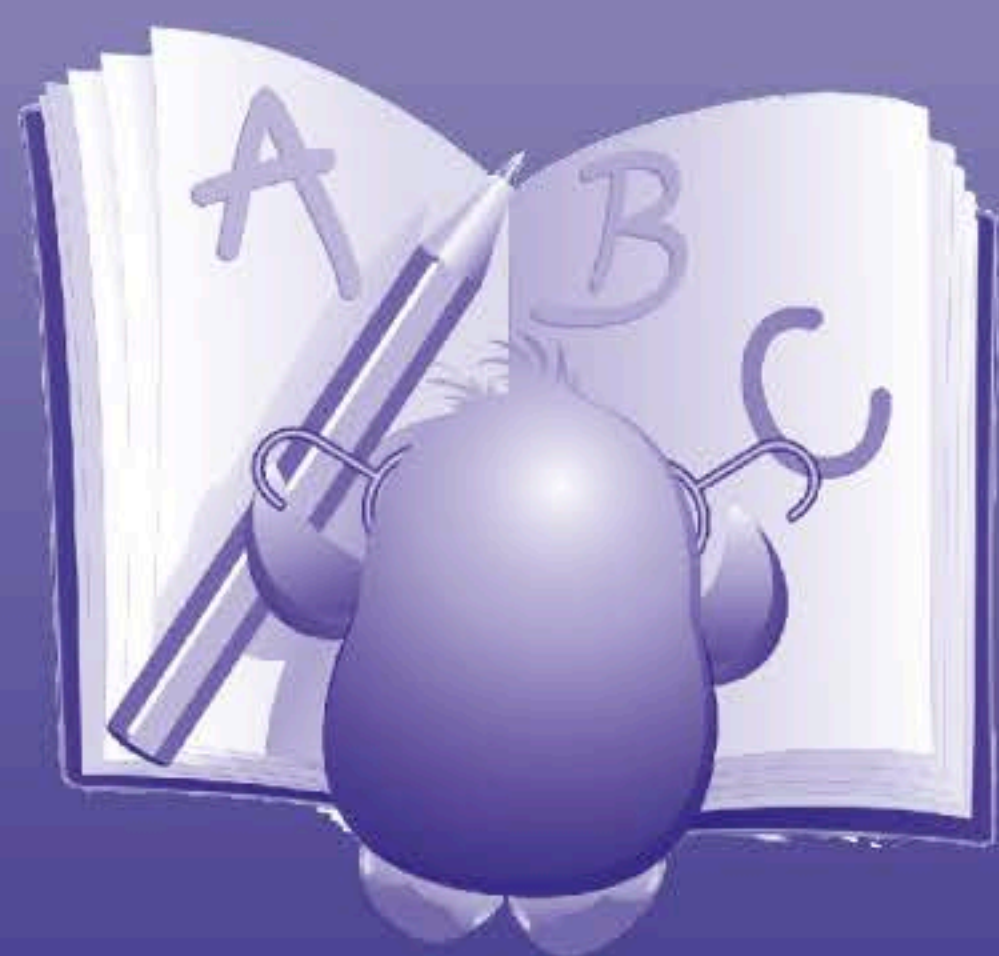
ผลิตและจัดจำหน่ายโดย

บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

อาคารทีซีไอเอฟ ทาวเวอร์ ชั้น 19 เลขที่ 1858/87-90 ถนนบางนา-ตราด แขวงบางนา
เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260 โทรศัพท์ 0-2739-8000

[หากมีคำแนะนำหรือติชม สามารถติดต่อได้ที่ comment@se-ed.com]

คำนำผู้เขียน

ด้วยการพัฒนาชุมชนเป็นศาสตร์วิชาชีพที่ต้องอาศัยวิชาศิลปะมาช่วยเป็นอย่างมาก เพราะทุกก้าวอย่างเป็นเรื่องของกระบวนการเรียนรู้ตลอดเวลา และเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น ข้าราชการนักพัฒนาของทุกส่วนราชการเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยเฉพาะข้าราชการนักพัฒนาของกรมการพัฒนาชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือสำคัญได้ว่า เป็น “แนวหน้า” ของกระทรวงมหาดไทยที่มุ่งมั่นตั้งใจเข้าไปทำงาน “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” อยู่ใกล้ชิดพี่น้องถึงในตำบล หมู่บ้าน และครัวเรือน หัวใจสำคัญคือ การเข้าไปยืนอยู่จุดเดียวกับประชาชน สัมผัสความทุกข์สุขของประชาชน การเข้าถึงประชาชน เพื่อสร้างพลังของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเขาให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาโดยคนในชุมชนเองเป็นพระเอกและศูนย์กลางการพัฒนา ฉะนั้นข้าราชการนักพัฒนาต้องทำความดี ทำหน้าที่เพื่อประชาชน ดังปรากฏในพระบรมราโชวาท เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช 2553 พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ 31 มีนาคม พุทธศักราช 2553

“การทำความดีนั้นแม้จะไม่มีใครรู้เห็นแต่ก็จำเป็นต้องทำเพื่อให้ผลดีที่เกิดขึ้นยิ่งเพิ่มพูนและแผ่ขยายกว้างออกไป เป็นประโยชน์เป็นความเจริญมั่นคงที่แท้แก่ตน แก่ส่วนรวม ตลอดถึงชาติบ้านเมือง พร้อมทุกส่วนข้าราชการทุกคนจึงต้องตั้งใจให้หนักแน่นเที่ยงตรงที่จะกระทำความดีทั้งในการประพฤติตนและปฏิบัติงานด้วยความอดุสาหะเสียสละ โดยไม่หวั่นไหวย่อท้อต่ออุปสรรคปัญหาหรือความลำบากเหนื่อยยาก”

ในการประมวลความรู้เล่มนี้ แนวข้อสอบภาคสนามประกอบด้วย ปรัชญา แนวคิดพื้นฐาน หลักการกระบวนการทำงานพัฒนาชุมชน แนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุมชน หลักการดำเนินงานพัฒนาชุมชน กระบวนการทางการพัฒนา สรุปสาระสำคัญเพื่อให้ง่ายต่อการจดจำเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวกับในการกิจการปฏิบัติราชการสำหรับใช้ในการสอบแข่งขันอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ ต้องขอขอบพระคุณบริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นอย่างยิ่งที่ได้ให้โอกาสในการตีพิมพ์ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณคุณพระศรีรัตนตรัย ได้ประทานพรให้ท่านจงประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต ทั้งการศึกษาเล่าเรียนหน้าที่การงานเพื่อประชาชน และชีวิตครอบครัว ทุกประการด้วยเทอญ

แนะนำ ดิชม ตอบข้อสงสัย หรือขอคำปรึกษาได้ที่ ทีมงานมหาดไทยทีวีเตอร์ Facebook (กลุ่ม) ลูกหมู มหาดไทย อีเมล pichai.khomla@gmail.com

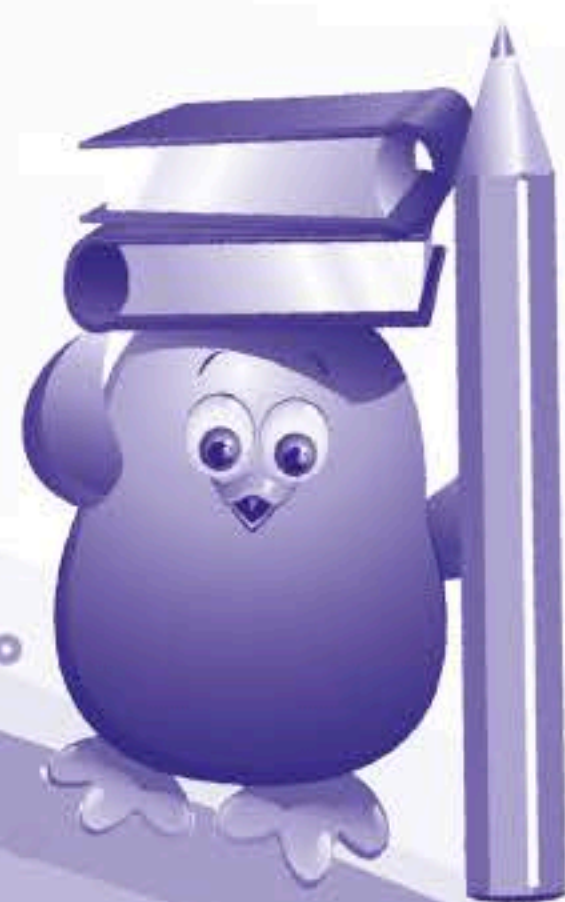
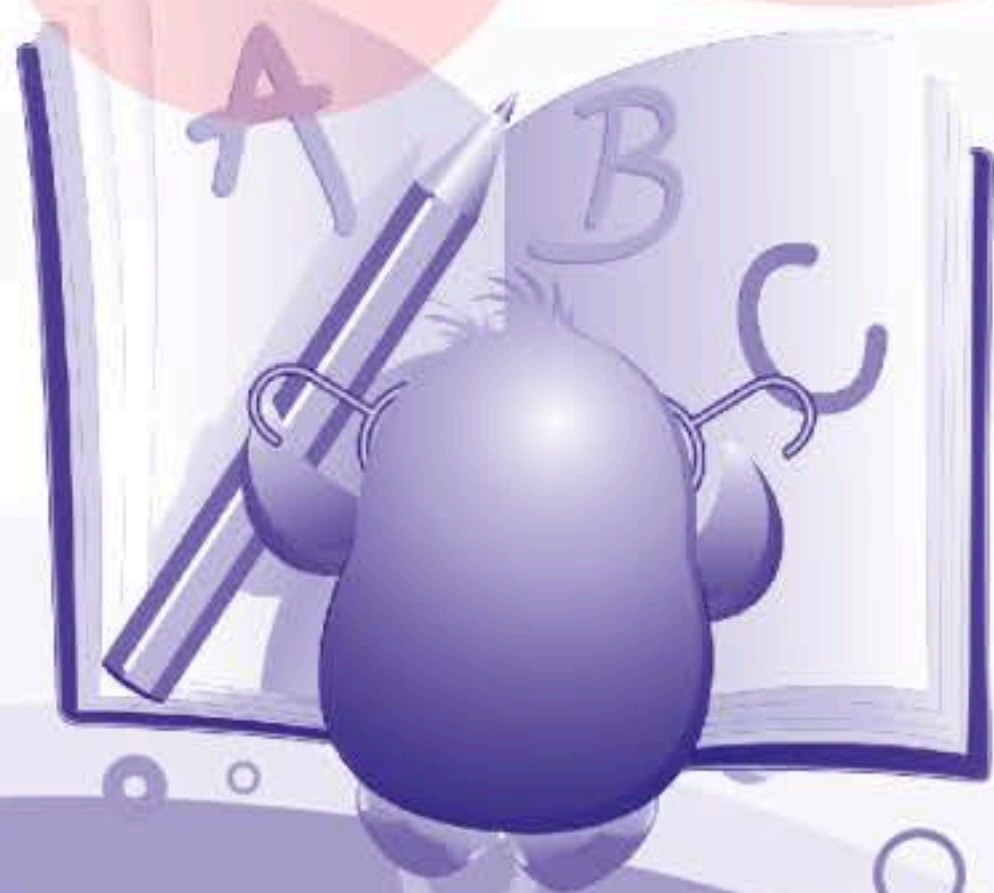
ด้วยรักและปรารถนาดี
ว่าที่ ร.ต. พิชัย โคมละ

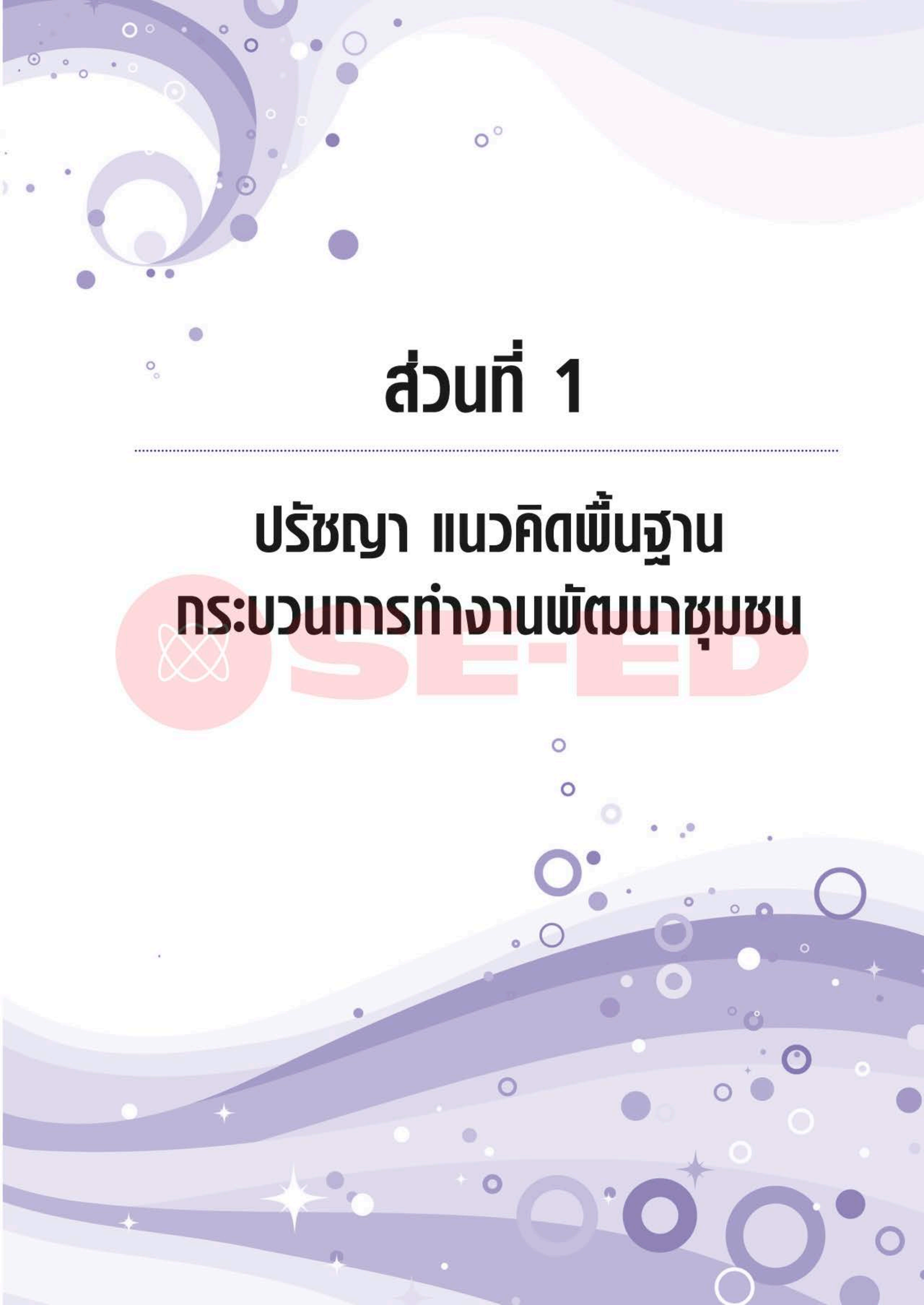

สารบัญ

แนะนำเนื้อหาหลักสูตรในการสอบ	9
ส่วนที่ 1 ปรัชญา แนวคิดพื้นฐาน กระบวนการทำงานพัฒนาชุมชน	13
ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับส่วนราชการและตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง	139
ส่วนที่ 3 เจาะแนวข้อสอบภาคสนาม	153
3.1 เจาะแนวข้อสอบ ชุดที่ 1	154
3.2 เจาะแนวข้อสอบ ชุดที่ 2	192
3.3 เจาะแนวข้อสอบ ชุดที่ 3	217
3.4 ระเบียบคณะกรรมการพัฒนาสตรีฯ/สตรีอาสา	229
3.5 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	233
3.6 แนวข้อสอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	238
3.7 แนวข้อสอบความรู้ทั่วไป	242
3.8 แนวข้อสอบ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ	269
3.9 แนวข้อสอบพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547	293
3.10 แนวข้อสอบระเบียบฯ มท. ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	307
3.11 แนวข้อสอบระเบียบฯ สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526	310

SE-ED

ส่วนที่ 1

ปรัชญา แนวคิดพื้นฐาน
กระบวนการทำงานพัฒนาชุมชน

NSF-ED

1.1 ปรัชญา

พัฒน์ บุญรัตพันธุ์ (2517 : 1 – 2) ได้กล่าวถึงหลักปรัชญามูลฐานของงานพัฒนาชุมชนไว้ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความสำคัญและมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกัน จึงมีสิทธิอันพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม และอย่างบุคคลมีเกียรติในฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชนอันหนึ่ง
2. บุคคลแต่ละคนย่อมมีสิทธิ และสามารถที่จะกำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตนไปในทิศทางที่ตนต้องการ
3. บุคคลแต่ละคนถ้าหากมีโอกาสแล้ว ย่อมมีความสามารถที่จะเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงทัศนะ ประพฤติปฏิบัติและพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นได้
4. มนุษย์ทุกคนมีพลังในเรื่องความคิดริเริ่ม ความเป็นผู้นำ และความคิดใหม่ๆ ซึ่งซ่อนเร้นอยู่ และพลังความสามารถเหล่านี้สามารถเจริญเติบโต และนำออกมาใช้ได้ถ้าพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ได้รับการพัฒนา
5. การพัฒนาพลังและขีดความสามารถของชุมชนในทุกด้านเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา และมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของบุคคล ชุมชน และรัฐ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าปรัชญาของการพัฒนาชุมชนนั้น มีดังนี้

ประการแรก ตั้งอยู่บนรากฐานอันมั่นคงแห่งความศรัทธาในตัวคนว่าเป็นทรัพยากรที่มีความหมายและสำคัญที่สุด มนุษย์ทุกคนมีความสามารถ

ประการที่สอง การพัฒนาชุมชนคือ ความศรัทธาในเรื่องความยุติธรรมของสังคม (Social Justice) การมุ่งขจัดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำต่ำสูงที่เห็นได้ชัดในหมู่มวลชนนั้น เป็นเรื่องที่ยารยะสังคมพึงยึดมั่น

ประการสุดท้าย ความไม่รู้ ความด้อยดิ้ง และการใช้กำลังบังคับเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนา และความเจริญรุดหน้าจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยวิธีการให้การศึกษาเท่านั้น การให้การศึกษาและให้โอกาสจะช่วยดึงพลังซ่อนเร้นในตัวคนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และการพัฒนาจะมีประสิทธิภาพได้ก็จะต้องยึดหลักการรวมกลุ่ม และการทำงานกับกลุ่ม เพราะมนุษย์เราเป็นสัตว์สังคม การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและทำงานรวมกันเป็นกลุ่มจะช่วยให้คนได้เจริญเติบโตโดยเร็วที่สุด

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534 : 5) ได้กล่าวถึงปรัชญาของการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย

1. การพัฒนาชุมชนนั้นให้ความสำคัญ เชื่อมั่นในตัวบุคคลว่าเป็นทรัพยากร (Human Resources) ที่มีความสำคัญที่สุดในความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งปวง และเชื่ออย่างแน่วแน่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองได้ตามขีดความสามารถทางกายภาพของตน หากโอกาสอำนวยและมีผู้คอยชี้แนะที่ถูกต้อง

2. การพัฒนาชุมชนเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนปรารถนา ต้องการความยุติธรรมที่จะมีชีวิตอยู่ในสังคม (Social Justice) ต้องการอยู่ในสังคมด้วยความสุขกาย สบายใจ (Social Satisfaction) และต้องการอยู่ร่วมในสังคมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมด้วย (Social Acceptability)

ทงศ์ศักดิ์ คุ่มไข่น้ำและคณะ (2534 : 6) ได้กล่าวถึงปรัชญาการพัฒนาชุมชนไว้ว่า การพัฒนาชุมชนมีหลักปรัชญาอันเป็นมูลฐานสำคัญ ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีพลังในเรื่องความคิดริเริ่ม และความเป็นผู้นำซ่อนเร้นอยู่ในตัว พลังเหล่านี้สามารถเจริญเติบโต และนำออกมาใช้ได้ ถ้าได้รับการพัฒนา

2. บุคคลและคนถ้าหากมีโอกาสแล้ว ย่อมมีความสามารถที่จะเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ประพฤติปฏิบัติและพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นได้

3. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความสำคัญและมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกัน จึงมีสิทธิอันพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรมอย่างบุคคลมีเกียรติในฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชนผู้หนึ่ง

4. บุคคลแต่ละคนย่อมมีสิทธิ และสามารถที่จะกำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตนไปในทิศทางที่ตนต้องการ

5. การพัฒนาพลังและขีดความสามารถของคนในชุมชนทุกด้าน เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา และมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนทุกคนและชุมชนโดยรวม

กรมการพัฒนาชุมชน (2538) ได้กล่าวสรุป ปรัชญางานพัฒนาชุมชนมีความเชื่อว่า

1. มนุษย์ทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีในความเป็นคน
2. มนุษย์ทุกคนมีความสามารถ หรือมีศักยภาพ
3. ความสามารถของมนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส

1.2 แนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุมชน

การศึกษาแนวความคิดพื้นฐานของงานพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้พัฒนาการสามารถทำงานกับประชาชนได้อย่างถูกต้อง และทำให้งานมีประสิทธิภาพ แนวคิดพื้นฐาน ในการพัฒนาชุมชนในระดับการปฏิบัติ มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) เป็นหัวใจของงานพัฒนาชุมชน โดยยึดหลักของการมีส่วนร่วมที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจวางแผนงาน การปฏิบัติการ และร่วมบำรุงรักษา

2. การช่วยเหลือตนเอง (Aided Self – Help) เป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยึดเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งคือ ต้องพัฒนาให้ประชาชนพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยมีรัฐคอยให้การช่วยเหลือ และสนับสนุนในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชนตามโอกาสและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม

3. ความคิดริเริ่มของประชาชน (Initiative) ในการทำงานกับประชาชนต้องยึดหลักการที่ว่าความคิดริเริ่มต้องมาจากประชาชน ซึ่งต้องใช้วิถีแห่งประชาธิปไตย และหาโอกาสกระตุ้นให้การศึกษา ให้ประชาชนเกิดความคิด และแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านและตำบล

4. ความต้องการของชุมชน (Felt – Needs) การพัฒนาชุมชนต้องให้ประชาชนและองค์กรประชาชนคิดและตัดสินใจบนพื้นฐานความต้องการของชุมชนเอง เพื่อให้เกิดความคิดที่ว่าเป็นของประชาชนและจะช่วยกันดูแลรักษาต่อไป

5. การศึกษาภาคชีวิต (Life – Long Education) งานพัฒนาชุมชนถือเป็นกระบวนการให้การศึกษาภาคชีวิตแก่ประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคน การให้การศึกษาต้องให้การศึกษาอย่างต่อเนื่องกันไปตราบเท่าที่บุคคลยังดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน

1.3 หลักการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

จากปรัชญาและแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาชุมชนได้นำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ดังต่อไปนี้

1. ยึดหลักความมีศักดิ์ศรี และศักยภาพของประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้ศักยภาพที่มีอยู่ให้มากที่สุด นักพัฒนาต้องเชื่อมั่นว่าประชาชนนั้นมีศักยภาพที่จะใช้ความรู้ความสามารถที่จะปรับปรุงพัฒนาตนเองได้ จึงต้องให้โอกาสประชาชนในการคิด และวางแผน เพื่อแก้ปัญหาชุมชนด้วยตัวของเขาเอง นักพัฒนาควรเป็นผู้กระตุ้น แนะนำ และส่งเสริม

2. ยึดหลักการพึ่งตนเองของประชาชน นักพัฒนาต้องยึดมั่นเป็นหลักการสำคัญว่าต้องสนับสนุนให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ โดยการสร้างพลังชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชน ส่วนรัฐบาลจะช่วยเหลือ สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง และช่วยเหลือในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชน

3. ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด ตัดสินใจวางแผน ปฏิบัติตามแผน และติดตามประเมินผลในกิจกรรม หรือโครงการใดๆ ที่จะทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการดำเนินงาน อันเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องความเป็นเจ้าของโครงการ หรือกิจกรรม

4. ยึดหลักประชาธิปไตย ในการทำงานพัฒนาชุมชนจะต้องเริ่มด้วยการพูดคุย ประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน คิดร่วมกัน ตัดสินใจ และทำร่วมกัน รวมถึงรับผิดชอบร่วมกัน ภายใต้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย

องค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดหลักการดำเนินงานพัฒนาชุมชนไว้ 10 ประการคือ

1. ต้องสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน
2. ต้องเป็นโครงการอเนกประสงค์ที่ช่วยแก้ปัญหาได้หลายด้าน
3. ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปพร้อมๆ กับการดำเนินงาน
4. ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่
5. ต้องแสวงหาและพัฒนาให้เกิดผู้นำในท้องถิ่น
6. ต้องยอมรับให้โอกาสสตรีและเยาวชนมีส่วนร่วมในโครงการ
7. รัฐต้องเตรียมจัดบริการให้การสนับสนุน
8. ต้องวางแผนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพทุกระดับ
9. สนับสนุนให้องค์กรเอกชน และอาสาสมัครต่างๆ เข้ามีส่วนร่วม
10. ต้องมีการวางแผนให้เกิดความเจริญแก่ชุมชนที่สอดคล้องกับความเจริญในระดับชาติด้วย

1.4 กระบวนการทำงานพัฒนาชุมชน

การปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนเป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการดังนี้

1. การศึกษาชุมชน เป็นการเสาะแสวงหาข้อมูลต่างๆ ในชุมชน เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง การปกครอง และสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อทราบปัญหาและความต้องการของชุมชนที่แท้จริง วิธีการในการศึกษาชุมชนอาจต้องใช้หลายวิธีประกอบกัน ทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจและการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด กลวิธีที่สำคัญที่นักพัฒนาต้องใช้ในขั้นตอนนี้คือ การสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน เพราะถ้าหากปราศจากสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพัฒนากับชาวบ้านแล้วเป็นการยากที่จะได้รู้และเข้าใจปัญหาความต้องการจริงๆ ของชาวบ้าน ความสัมพันธ์

อันดี จนถึงขั้นความสนิทสนมรักใคร่ และศรัทธา จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

2. การให้การศึกษาแก่ชุมชน เป็นการสนทนา และวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับประชาชน เป็นการนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากขั้นตอนการศึกษาชุมชนมาวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการและสภาพที่เป็นจริง ผลกระทบ ความรุนแรง และความเสียหายต่อชุมชน กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้ เข้าใจ และตระหนักในปัญหาของชุมชน ซึ่งในปัจจุบันก็คือ การจัดเวทีประชาคม เพื่อค้นหาปัญหาร่วมกันของชุมชน

3. การวางแผน/โครงการ เป็นขั้นตอนให้ประชาชนร่วมตัดสินใจและกำหนดโครงการ เป็นการนำเอาปัญหาที่ประชาชนตระหนัก และยอมรับว่าเป็นปัญหาของชุมชนมาร่วมกันหาสาเหตุ แนวทางแก้ไข และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจที่จะแก้ไข ภายใต้ขีดความสามารถของประชาชนและการแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอก กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหามา วิธีการวางแผน และการเขียนโครงการ โดยใช้เทคนิคการวางแผนแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วม

4. การดำเนินงานตามแผนและโครงการ โดยมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนและโครงการที่ได้ตกลงกันไว้ กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือ การเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนใน 2 ลักษณะคือ

1. เป็นผู้ปฏิบัติงานทางวิชาการ เช่น แนะนำการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน
2. เป็นผู้ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

5. การติดตามประเมินผล เป็นการติดตามความก้าวหน้าของงานที่กำลังดำเนินการตามโครงการเพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่พบได้อย่างทันท่วงที กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือ การติดตามดูแลการทำงานที่ประชาชนทำ เพื่อทราบผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรค แล้วนำผลการปฏิบัติงานตามโครงการหรือกิจกรรมไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ สามารถกระทำได้โดย

1. แนะนำให้ผู้นำท้องถิ่นหรือชาวบ้านติดตามผลและรายงานผลด้วยตนเอง เช่น รายงานด้วยวาจา รายงานเป็นลายลักษณ์อักษร หรือการจัดนิทรรศการ เป็นต้น
2. พัฒนากลายเป็นผู้รายงานผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง เช่น รายงานด้วยวาจาต่อผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้อง เสนอผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุม ทำบันทึกรายงานตามแบบฟอร์มต่างๆ ของทางราชการ

ส่วนที่ 3

เจาะแนวข้อสอบภาคสนาม

3.1 เจาะแนวข้อสอบชุดที่ 1

1. กรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานราชการส่วนกลาง สังกัดกระทรวงใด

ตอบ กระทรวงมหาดไทย

2. อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนคนแรกชื่ออะไร

ตอบ นายสาย หุตะเจริญ

3. อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนคนปัจจุบันชื่ออะไร

ตอบ นายขวัญชัย วงษ์นิติกร ชวลิต คนที่ 25

4. ปลัดกระทรวงมหาดไทยคนปัจจุบันชื่ออะไร

ตอบ วิบูลย์ สงวนพงศ์

5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยคนปัจจุบันชื่ออะไร

ตอบ พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา

6. บุคคลสำคัญของกระทรวงมหาดไทยคือใคร

ตอบ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

7. 1 ธันวาคมของทุกปีคือวันอะไร

ตอบ วันกรมพระยาดำรงราชานุภาพ

8. 1 ตุลาคม 2557 กรมการพัฒนาชุมชนจะมีอายุครบกี่ปี

ตอบ 52 ปี

9. ชื่อเว็บไซต์กรมการพัฒนาชุมชนคืออะไร

ตอบ www.cdd.go.th

10. กรมการพัฒนาชุมชนเดิมเป็นเพียงอะไร

ตอบ ส่วนพัฒนาการท้องถิ่น สังกัดกรมมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย

11. ยกฐานะเป็นกรมการพัฒนาชุมชน เมื่อวันที่เท่าไร

ตอบ วันที่ 1 ตุลาคม 2505

12. ความหมายของกรมการพัฒนาชุมชนคืออะไร

ตอบ ความร่วมมือและความคิดริเริ่มของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตนเอง
ด้วยตนเอง

13. แก่นแท้ของกรมการพัฒนาชุมชนคืออะไร

ตอบ กระบวนการส่งเสริมสนับสนุนประชาชนให้สามารถพัฒนาชุมชนของตนเองโดยการกระทำความร่วมมือกันของคนในชุมชน

14. ปรัชญาในการทำงานพัฒนาชุมชนคืออะไร

ตอบ “เชื่อว่าคนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถและพลังอันซ่อนเร้นแฝงอยู่ และพร้อมที่จะแสดงออกมา เมื่อได้โอกาสและการเรียนรู้”

15. หลักการพัฒนาชุมชนมีว่าอย่างไร

ตอบ

1. ยึดความต้องการของประชาชน
2. ยึดการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. ยึดหลักการพึ่งตนเอง
4. ยึดหลักประชาธิปไตย
5. ยึดหลักการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด
6. ยึดหลักการติดตามและประเมินผลร่วมกัน

16. เป้าหมายในงานพัฒนาชุมชนมีว่าอย่างไร

ตอบ

1. ชุมชนเข้มแข็ง
2. ประชาชนพึ่งตนเองได้
3. ครอบครัวมีคุณภาพชีวิตดี และมีความสุข

17. การพัฒนาชุมชนมีหลักการ 3 อย่าง และจุดมุ่งหมายอย่างไร

ตอบ 1. กระบวนการ 2. วิธีการ 3. ขบวนการ

มีหลักการที่มีจุดหมาย 3 เชิงในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน ดังนี้

1. จุดหมายเชิงกระบวนการ (Process Goal)
2. จุดหมายเชิงสัมพันธภาพ (Relationship Goal)
3. จุดหมายเชิงการงาน (Task Goal)

18. วิธีการพัฒนาชุมชนมีอะไรบ้าง

ตอบ

1. จัดตั้งและพัฒนากลุ่ม
2. สร้างผู้นำและอาสาสมัคร
3. ให้การศึกษาเพื่อพัฒนา

3.2 เจาะแนวข้อสอบชุดที่ 2 (หมายเหตุ : ข้อเฉลยคือข้อที่ใช้ตัวพิมพ์เอน)

1. ชื่อเว็บไซต์ของกรมการพัฒนาชุมชนคือ

ก. www.cdd.or.th

ข. www.cdd.go.th

ค. www.cdd.co.th

ง. www.cdd.oc.th

2. อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนคนปัจจุบันคือ

ก. นายขวัญชัย วงษ์นิติการ

ข. นายวิเชียร เชาวลิตร

ค. นายชุมพร พลรักษ์

ง. นายไพรัตน์ สกลพันธุ์

3. ข้อมูลที่ใช้ในกระบวนการทำงานพัฒนาชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชนและจัดเก็บทุกปีคือ

ก. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน (จปฐ.)

ข. ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค)

ค. ข้อมูลผลิตภัณฑ์ OTOP

ง. ถูกทุกข้อ

4. ข้อใดกล่าวถึง “รื้อชุมชน” ได้ถูกต้องที่สุด

ก. หากหมู่บ้านและชุมชนเข้มแข็งการแก้ปัญหาต่างๆ สามารถทำได้ง่าย

ข. เป็นภารกิจของกระทรวงมหาดไทย กอ.รมน. และสำนักงาน ปปส.

ค. ระบบอาสาสมัคร ภาคประชาสังคม และองค์กรภาคเอกชนที่มีบทบาทสำคัญ

ง. ถูกทุกข้อ

5. SWOT Analysis คือ

ก. เครื่องมือหาจุดแข็งและจุดอ่อนของหน่วยงานและชุมชน

ข. เครื่องมือในการประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กรหรือโครงการ

ค. เป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อเท็จจริงสำหรับชุมชน

ง. เป็นเครื่องมือในการค้นหาปัญหาและอุปสรรค

6. ข้อใดมิใช่คณะกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่งตาม พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่

- ก. ผู้ทรงคุณวุฒิที่อำเภอคัดเลือก
- ข. สมาชิกสภาองค์การปกครองท้องถิ่นในหมู่บ้าน
- ค. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
- ง. ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน

7. ปัจจุบันประเทศไทยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับใด

- ก. ฉบับที่ 8
- ข. ฉบับที่ 9
- ค. ฉบับที่ 10
- ง. ฉบับที่ 11

8. ข้อใดเป็นสิทธิประโยชน์ของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ อสพ. ครบ 1 ปี

- ก. ได้รับการอบรมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
- ข. ได้รับการสนับสนุนทางวิชาการ
- ค. ได้ใบรับรองการผ่านงาน
- ง. ได้ค่าตอบแทนรายเดือน

9. วันสตรีไทยตรงกับข้อใด

- ก. วันที่ 1 สิงหาคม
- ข. วันที่ 12 สิงหาคม
- ค. วันที่ 20 กันยายน
- ง. วันที่ 8 มีนาคม

10. เครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข คือข้อใด

- ก. แผนชุมชน
- ข. แผนปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
- ค. วิทย์ชุมชน
- ง. สื่อสิ่งพิมพ์ชุมชน

11. ข้อใดแสดงให้เห็นว่ากลุ่ม/องค์กรมีความเข้มแข็ง

- ก. กลุ่ม/องค์กร มีสมาชิกเป็นจำนวนมาก
- ข. กลุ่ม/องค์กร มีเงินทุนเป็นจำนวนมาก
- ค. กลุ่ม/องค์กร มีระเบียบข้อตกลง
- ง. กลุ่ม/องค์กร มีการประชุมทุกเดือน

12. ข้อใดเป็นวิธีการที่ดีและเหมาะสมที่สุดในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
- การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
 - การพาประชาชนไปศึกษาดูงานตามที่ต่างๆ
 - การจัดทำเอกสารคู่มือให้ประชาชนได้ศึกษาอย่างต่อเนื่อง
13. “...ขอบใจมาก ที่ต้องเหน็ดเหนื่อยทำงานในหมู่บ้าน ชนบท และต้องประสบปัญหาต่างๆ มากมาย ขอให้ช่วยกันพัฒนาคนให้มีความฉลาด สามารถช่วยตนเองได้...” พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2508 พระองค์พระราชทานแก่ผู้ใด
- อาสาพัฒนา
 - พัฒนากร
 - พัฒนาการอำเภอ
 - ผู้นำชุมชน
14. คำขวัญพระราชทานเนื่องใน “วันพัฒนา” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตรงกับข้อใด
- “พัฒนาชุมชน ต้องพัฒนาใจคนพร้อมกับวัตถุ”
 - “หน้าที่สำคัญของนักพัฒนาจึงมีอยู่สองอย่างคือ รักษาพื้นฐานเดิมให้บกพร่องกับสร้างเสริมพื้นฐานให้เจริญขึ้น”
 - “พัฒนาคือ สร้างสรรค์”
 - “การพัฒนาทุกอย่างควรเสริมสร้างขึ้นจากพื้นฐานความเจริญที่มีอยู่แล้ว โดยอาศัยหลักวิชา แม่บท อาศัยเหตุผล ความถูกต้องเหมาะสม...”
15. ปี พ.ศ. ใดต่อไปนี้มีความผูกพันกับกรมการพัฒนาชุมชนมากที่สุด
- พ.ศ. 2547
 - พ.ศ. 2500
 - พ.ศ. 2504
 - พ.ศ. 2505
16. จังหวัดที่มีการจัดตั้งล่าสุดคือจังหวัดอะไร
- บึงกาฬ
 - หนองบัวลำภู
 - อำนาจเจริญ
 - สระแก้ว

นักวิชาการพัฒนาชุมชน/นักพัฒนาชุมชน

หนังสือ **ประมวลความรู้เตรียมสอบนักวิชาการพัฒนาชุมชน/นักพัฒนาชุมชน** เล่มนี้ เป็นคู่มือเตรียมสอบข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เช่น ตำแหน่งเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน 1 เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน 2 และนักพัฒนาชุมชน 3 ซึ่งในการประมวลความรู้เล่มนี้ ประกอบด้วยแนวข้อสอบภาคสนามที่เน้นถึงปรัชญา แนวคิดพื้นฐาน หลักการและกระบวนการทำงานพัฒนาชุมชน แนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุมชน หลักการดำเนินงานพัฒนาชุมชน กระบวนการทางการพัฒนา พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญเพื่อให้ง่ายต่อการจดจำเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบ ที่เกี่ยวกับการกิจการปฏิบัติราชการสำหรับใช้ในการสอบแข่งขันอย่างครบถ้วน

ประวัติผู้เขียน

ว่าที่ ร.ต. พิชัย โคมละ

ประวัติการทำงาน

- ปัจจุบัน รับราชการในตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน/นักวิชาการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระนอง และจังหวัดสุโขทัย)
- รับราชการในตำแหน่งบุคลากร 3 สำนักงานพัฒนาระบบบริหาร กรมทางหลวงชนบท
- รับราชการในตำแหน่งบุคลากร 3-4 กลุ่มงานวางแผนอัตรากำลัง ส่วนบริหารงานบุคคล สำนักบริหารกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (กรุงเทพฯ)

ประวัติการศึกษา

- กำลังศึกษาต่อปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ด้วยทุนกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับ 2 มหาวิทยาลัยรามคำแหง

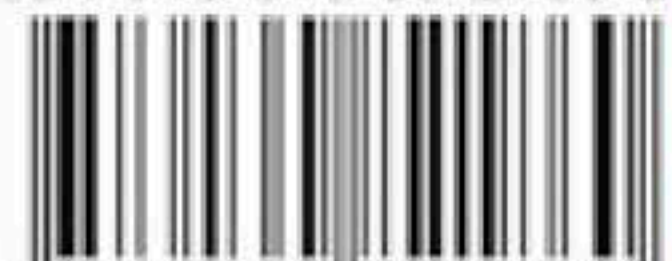
ประวัติการอบรม

- การขับเคลื่อนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข
- การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- การดำเนินงานและสนับสนุนการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ OTOP
- การแก้ไขปัญหาความยากจน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- การบริหารจัดการชุมชน
- หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
- การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ
- การจัดการเชิงกลยุทธ์
- การบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อการบริหารเพิ่มผลผลิตในองค์กร

ผลงานทางวิชาการ

- วิจัยเรื่องปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจพื้นฟูเกษตรกร
- ประมวลความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติราชการต่างๆ ด้านการวางแผนและการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น การเมืองการปกครองท้องถิ่น การวางแผนพัฒนา/การบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ISBN 978-616-08-2186-0

9 786160 821860

220 บาท

www.se-ed.com

sbc.fans

คู่มือเตรียมสอบข้าราชการ/
ข้าราชการพลเรือน-ข้อสอบและเฉลย